

Shetlanninlammaskoirat ry:n terveystarkastuksen vastausten tarkastelu

Shetlanninlammaskoirien terveystarkastuksen tarkoituksena on kartoittaa rodun terveystilannetta. Terveystarkastuslomake on Shetlanninlammaskoirat ry:n Internet-sivustolla (<http://www.shetlanninlammaskoirat.fi/jalostus/terveystarkastus/>).

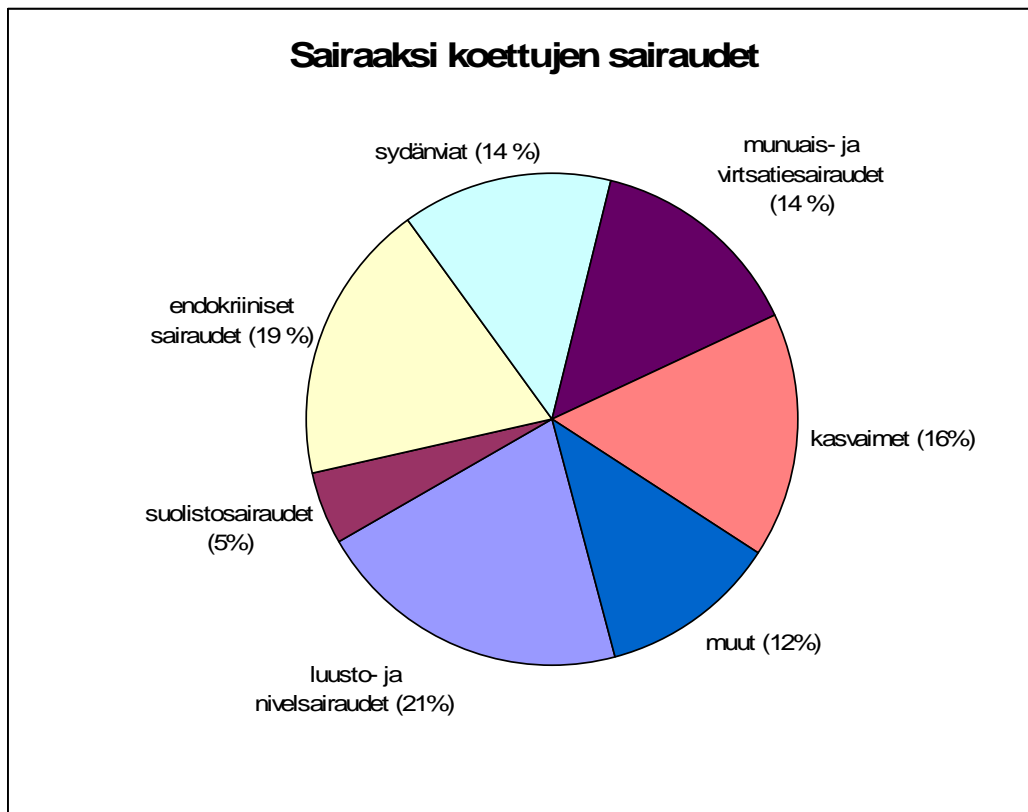
Aineisto

Shetlanninlammaskoirat ry:n terveystarkastus oli täytetty 353 koirasta (24.2.2013 mennessä). Aineiston koirista uroksia oli 140 ja narttuja 213. Kuitenkin osa kyselyssä mukana olevista ominaisuuksista vaati eläinlääkärin tutkimuksen, kuten esimerkiksi lonkkakuvauksen, eikä kaikilla koirilla kyseessä olevia tuloksia ollut.

Rodun rekisteröintitilastojen ja eliniän odotteen perusteella karkeasti arvioituna Suomessa on tällä hetkellä noin 9000 shetlanninlammaskoira, joten kysely on tavoittanut toistaiseksi vain alle 4%:ia kantamme koirista.

Koirat edustivat kuitenkin melko tasaisesti eri kasvattajien kasvatteja, sillä aineiston koirat olivat noin 150 eri kasvattajalta lähtöisin. Yhdeltä kasvattajalta oli siten keskimäärin kaksi kasvatusta, poikkeuksena kahden kasvattajan kasvatit edustivat yhteenlaskettuina 10% aineiston koirista.

Omistajat kokivat 87% kaikista koirista terveiksi. 13% koirista koettiin sairaiksi (Kuva 1). Yleisin sairaiksi koettujen sairausryhmä oli erilaiset luusto- ja nivelsairaudet. Erilaiset endokriiniset sairaudet kuten diabetes, lisämunuaisen ongelmat ja erilaiset haimaongelmat olivat seuraavaksi suurin ryhmä. Yhdellä koiralla saattoi olla useampia sairauksia.

Kuva 1. Sairaaksi koettujen shetlanninlammaskoirien sairaudet.

Silmäsairaudet

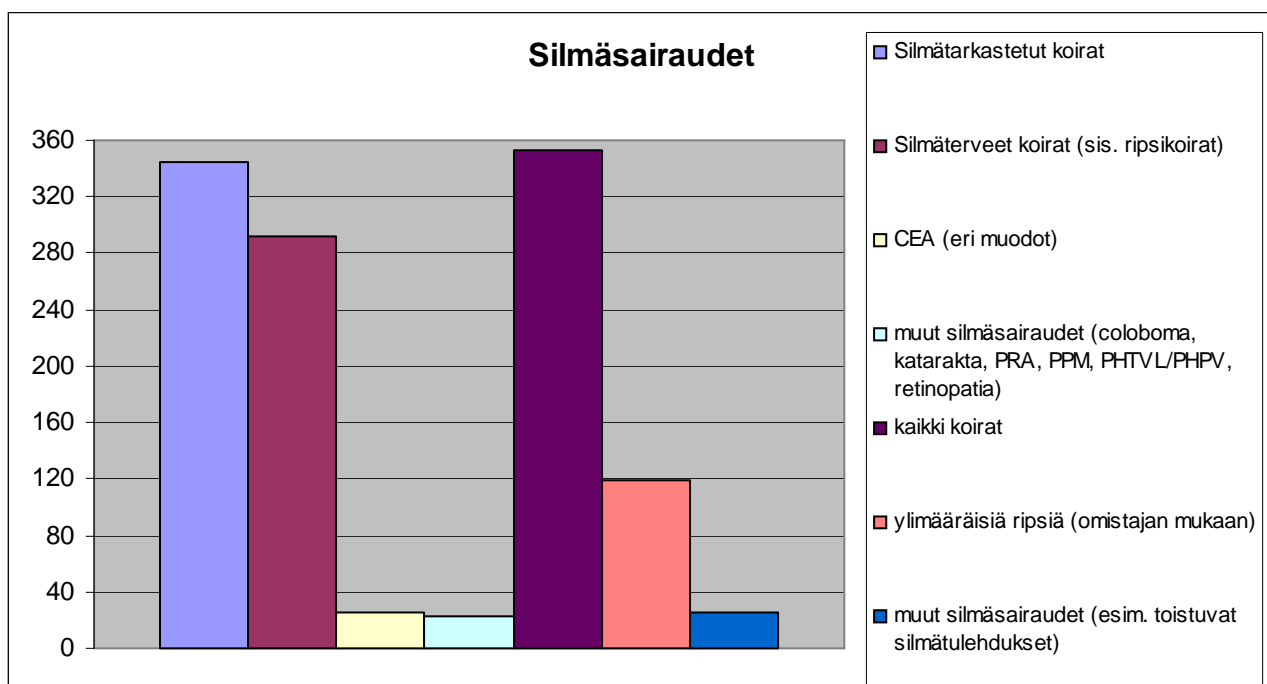
97% koirista oli silmätarkastettu vähintään kerran. Silmätarkastetuista koirista 87% oli CEA-vapaita (Taulukko 1, Kuvio 2). CEA:n eri muotoja oli 7%:lla koirista. Muita silmäsairauksia (coloboma, PPM, PHTVL/PHPV, PRA, retinopatia, katarakta) oli yhteensä 6%:lla silmätarkastetuista koirista.

Omistajan kertoman mukaan 38%:lla kaikista koirista oli ylimääräisiä ripsiä. Jos ylimääräisiä ripsiä esiintyi, niin niistä ei ollut haittaa 88%:ssa tapauksista. Kuitenkin osalta tähän ryhmään kuuluvista koirista omistaja oli nyppinyt ylimääräiset ripset itse. 12%:ia koirista ripset vaivasivat. Yleisimmin ripsiä oli poistettu nyppimällä itse tai eläinlääkärin toimesta. Muutamalla koiralla ripsiä oli myös poltettu, mutta se ei ollut välttämättä auttanut.

Muita silmäongelmia esiintyi 11%:lla koirista. Yleisin vaiva oli toistuvat silmätulehdukset sekä eri syistä vuotavat silmät, etenkin pennuilla.

Silmäsairaudet	n	%
Silmätarkastetut koirat	344	100
Silmäterveet koirat (sis. ripsikoirat)	292	87
CEA (eri muodot)	25	7
muut silmäsairaudet (coloboma, katarakta, PRA, PPM, PHTVL/PHPV, retinopatia)	22	6
kaikki koirat	353	100
ylimääräisiä ripsiä (omistajan mukaan)	119	38
muut silmäsairaudet (esim. toistuvat silmätulehdukset)	26	11

Taulukko 1. Silmäsairaudet.

Kuvio 2. Silmäsairaudet.

Luusto- ja nivelterveys

84% koirista oli lonkkakuvattu (Taulukko 2, Kuvio 3). Näistä 87%:lla oli terveet (A) tai normaali/rajatapaus (B) lonkat. C:n lonkat tai huonommat oli yhteensä 11%:lla koirista. 2% koirista oli kuvattu epävirallisesti. Yhteensä 8%:lla kuvatuista koirista oli maininta matalista lonkkamaljoista, löysyydestä tai nivelrikosta.

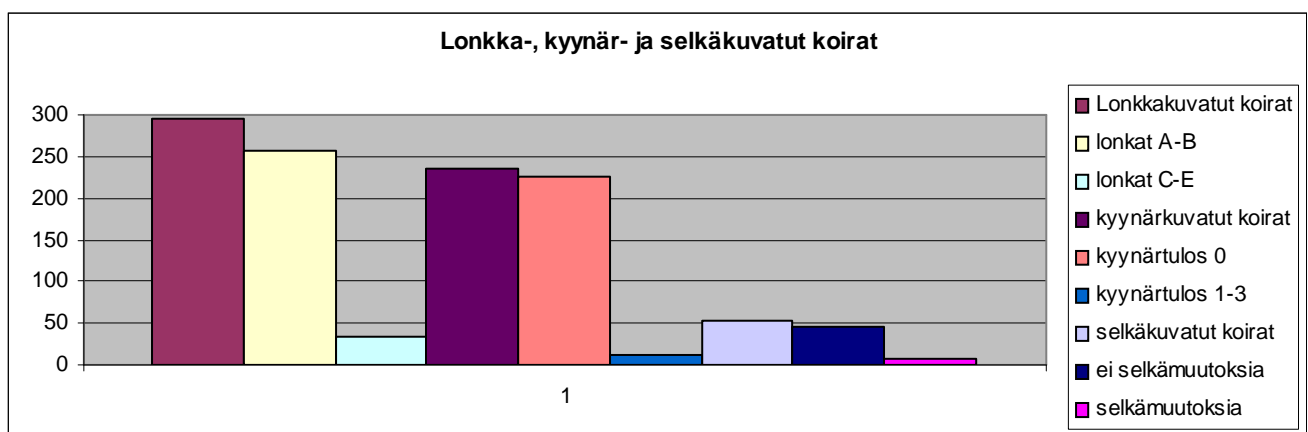
67% koirista oli kyynärkuvattu. Kuvatuista koirista 96%:lla oli terveet (0/0) kyynärnivelet ja eriasteista (1-3) dysplasiaa oli yhteensä 4%:lla kuvatuista koirista. Yhteensä 3%:lla kuvatuista koirista oli muita löydöksiä kuten nivelrikkoa, irtopaloja tai löysyyttä.

Kaikista koirista 4% oli oireillut lonkkiaan ja 1% kyynärniveliään. Yleisimmät oireet olivat jäykkyys, vaikeudet nousta ylös rasiasta seuranneen levon jälkeen. Pääsääntöisesti koiria hoidettiin levolla, kipulääkkeellä, niveliä suojaavilla ravintovalmisteilla sekä erilaisilla manuaalisilla hoidoilla.

16% koirista oli selkävaurio. Vaurioista koirista 85%:lla ei ollut muutoksia. 15%:lla vaurioista koirista oli selkämuutoksia. Yleisin muutos oli ylimääräiset nikamat. Kaikista koirista selkäänsä oli oireillut 4%, mutta osalla syynä saattoi olla esimerkiksi lihasvammat.

Lonkka-, kyynär- ja selkävaurio	n	%
lonkkavaurio	296	100
lonkat A-B	257	87
lonkat C-E	34	13
kyynärvaurio	235	100
kyynärvaurio 0	226	96
kyynärvaurio 1-3	11	4
selkävaurio	54	100
ei selkämuutoksia	46	85
selkämuutoksia	8	15

Taulukko 2. Lonkka-, kyynär- ja selkävaurio.

Kuvio 3. Lonkka-, kyynär- ja selkävaurio.

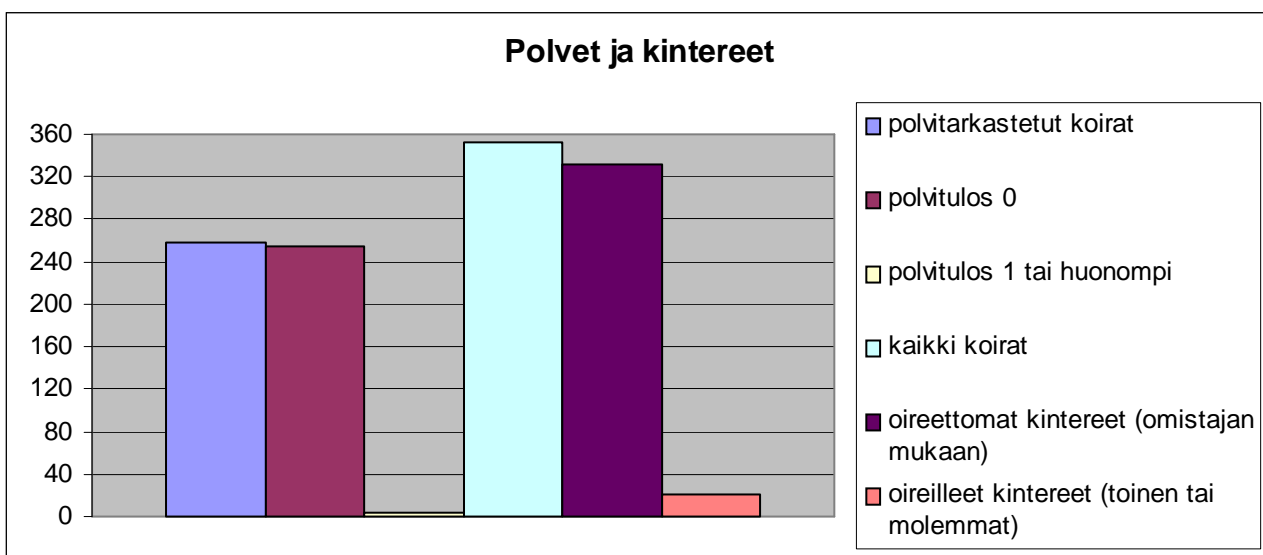
73%:lta koirista oli tutkittu polvet. Näistä 98%:lla oli terveet polvet (0/0) ja 2%:lla oli toisessa tai molemmissa polvissa ensimmäisen asteen (1) patellaluksatio. 1%:lla kaikista

koirista oli polvessa ristisidevammoja, leikattu ristiside tai polvi oli leikattu luksoivan patellan vuoksi.

Kintereistään oireettomia koiria oli 94%. 6%:ia koirista oli oireillut toista tai molempia kintereitään (varpaiden pinnallisen koukistajänteen sivusiteen repeämä). Useimmat näistä koirista oli hoidettu leikkaamalla, joidenkin koirien kinner oli operoitu useammin kuin kerran.

Polvet ja kintereet	n	%
polvitarkastetut koirat	259	100
polvitulos 0	255	98
polvitulos 1 tai huonompi	4	2
kaikki koirat	353	100
oireettomat kintereet (omistajan mukaan)	332	94
oireilleet kintereet (toinen tai molemmat)	21	6

Taulukko 3. Polvet ja kintereet

Kuvio 4. Polvet ja kintereet

Hampaat ja purenta

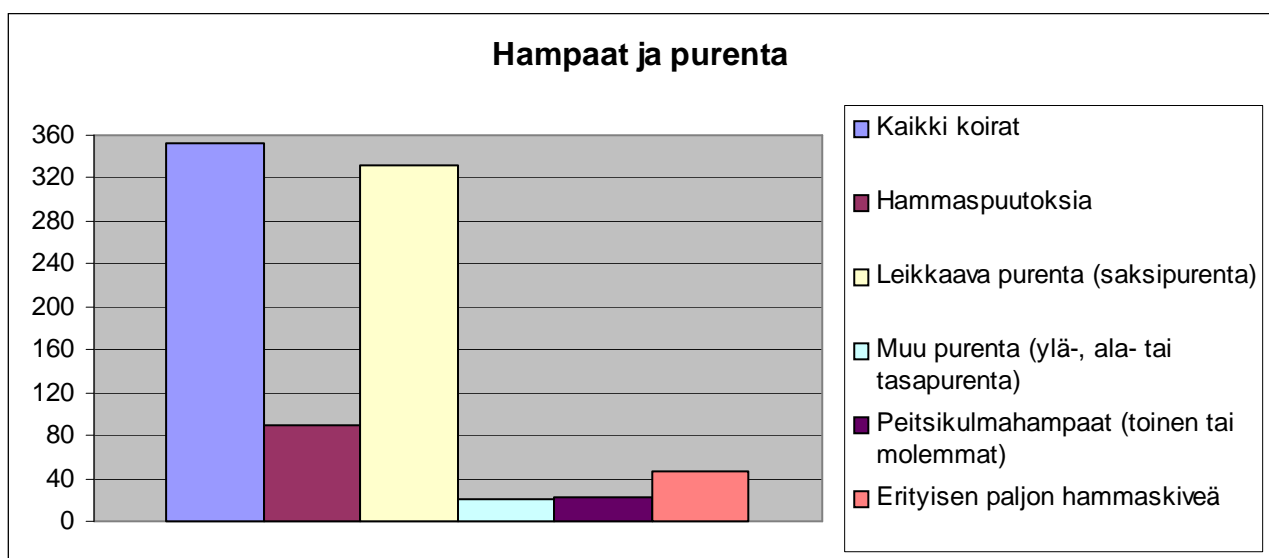
Kaikista koirista 25%:lla koirista oli hammaspuutoksia. Yleisimmin puuttuvat hampaat olivat premolaareja, seuraavaksi molaareja. Useimmiten koirilta puuttui useampia kuin yksi hammas.

94%:lla koirista oli leikkaava purenta (saksipurenta). Purentavikoja oli 6%:lla koirista. Yleisin purentavika oli tasapurenta. Peitsikulmahampaita (toinen tai molemmat) oli 6%:lla koirista.

13%:lla koirista esiintyi hammaskiveä erityisen paljon. Osa koirista kärsi myös ientulehduksesta ja parondiitista.

Hampaat ja purenta	n	%
Kaikki koirat	353	100
Hammaspuutoksia	89	25
Leikkaava purenta (saksipurenta)	332	94
Muu purenta (ylä-, ala- tai tasapurenta)	21	6
Peitsikulmahampaat (toinen tai molemmat)	22	6
Erityisen paljon hammaskiveä	46	13

Taulukko 4. Hampaat ja purenta

Kuvio 5. Hampaat ja purenta

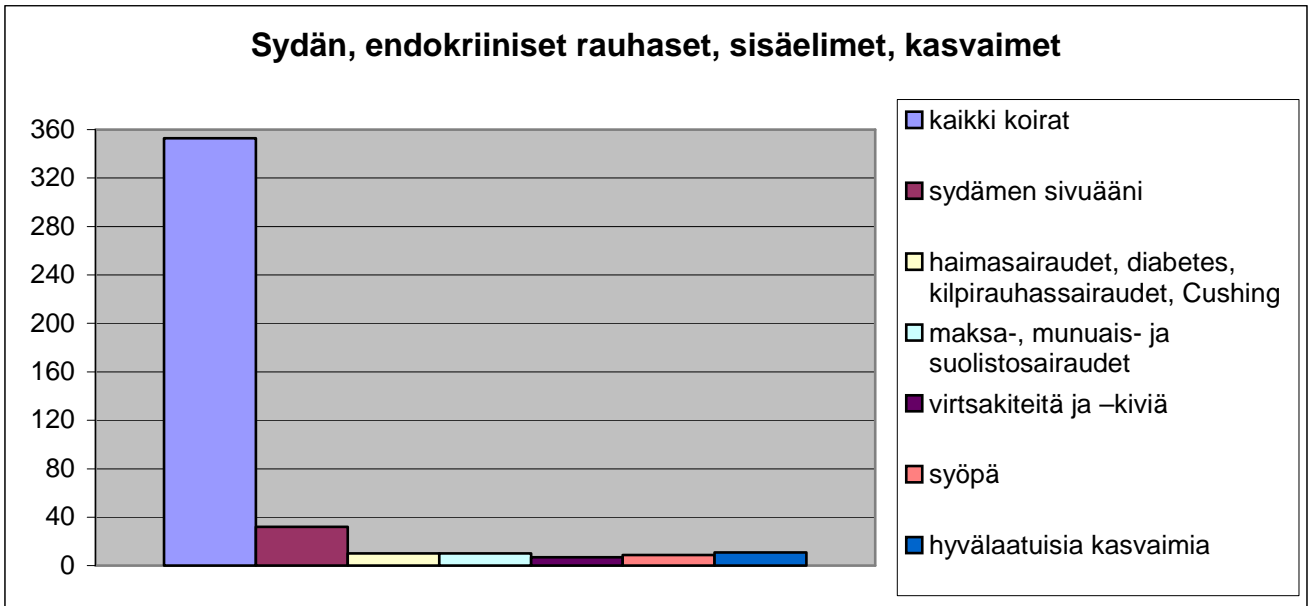
Sydän, endokriiniset rauhaset, sisäelimet, suolisto, virtsatiet ja kasvaimet

9%:lla koirista kuului eriasteinen sivuääni. Yleisimmin sivuääni oli lievä eikä vaatinut lääkitystä kyselyn hetkellä. Osalla koirista sivuääni oli kadonnut iän myötä. Osa koirista oli tutkittu esimerkiksi ultraäänilaitteella sydänkuuntelun lisäksi. Sivuuääniin oli useita eri syitä (mm. läppäviat, endokardioosi, PDA) eikä kaikille koirille ollut löytynyt syytä sivuääneen tutkimuksista huolimatta.

Haimaongelmia, diabetesta, Cushingin tautia ja kilpirauhasen vajaatoimintaa esiintyi yhteensä 3%:lla koirista. Suolistosairauksia, maksa- ja munuaisvikoja (yleisimmin munuaisten vajaatoiminta) esiintyi yhteensä 3%:lla koirista. 2%:lla koirista oli virtsakiteitä tai –kiviä. 3%:lla koirista oli hyvälaatuisia kasvaimia. 3%:lla koirista oli ollut syöpä. Syöpää esiintyi niin nuorilla kuin iäkkäilläkin koirilla.

Sydän, endokriiniset rauhaset, sisäelimet, kasvaimet	n	%
kaikki koirat	353	100
sydämen sivuääni	32	9
haimasairaudet, diabetes, kilpirauhasairaudet, Cushing	10	3
maksa-, munuais- ja suolistosairaudet	10	3
virtsakiteitä ja –kiviä	7	2
syöpä	9	3
hyvälaatuisia kasvaimia	11	3

Taulukko 5. Sydän, endokriiniset rauhaset, sisäelimet, kasvaimet

Kuvio 6. Sydän, endokriiniset rauhaset, sisäelimet, kasvaimet

Kivekset

Aineistossa oli 140 urosta, joista 31:lla (22%) puuttui toinen tai molemmat kivekset. Kysymyksen asettelu saattaa aiheuttaa virheen, sillä vastausvaihtoehdot kysymykseen (Onko uroskoiralla molemmat kivekset laskeutuneena kivespussisiin?) olivat seuraavat: kyllä, ei-toinen puuttuu, ei - molemmat puuttuvat, ei - koira on kastoitu.

Tulehdustaudit

Tulehdustaudeista yleisin oli suolistotulehdus, jonka oli sairastanut ainakin kerran 9% aineiston koirista. Seuraavaksi yleisin oli virtsatietulehdus (7%). Omistajien mukaan 6%:ia koirista nuoli paljon tassujaan. Muutamia koiria olivat sairastaneet korvatulehduksen, nielutulehduksen, anaalirauhasten tulehduksen tai kärsivät herkästä vatsasta.

Yhteenveto

Tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava aineiston pieni koko. Omistajien sairaiksi kokemien koirien suurin sairausryhmä oli luusto- ja nivelsairaudet. 13%:lla lonkkakuvatuista koirista oli eriasteinen dysplasia. Selkämuutosten suuri määrä kuvattuihin koiriin verrattuna oli huomattava (15%). "Kinnervikaa" esiintyi 6%:lla aineiston koirista ja useimmat näistä oli jouduttu hoitamaan leikkauksella.

Eri syistä johtuvia sydämen sivuääniä oli lähes joka kymmenennellä (9%) aineiston koirista. Joka kolmannella koiralla oli ylimääräisiä ripsiä (38%), joka neljänneltä puuttui hampaita (25%) ja lähes joka neljännellä (22%) urospennulla oli kivesvika. Yli 5%:n frekvenssi oli myös purentavikojen, peitsikulmahampaiden ja erityisen suuren hammaskiven määrän esiintymisellä.

Suomen Kennelliiton Koiranet-järjestelmään tallentuu tieto yllämainituista ainoastaan lonkkaterveydestä, ylimääräisistä ripsistä, virallisista selkä- ja sydäntutkimuksista. Rotu kuuluu PEVISA-ohjelmaan lonkkien osalta, mikä tuo lisää tietoa ja siten mahdollisuuksia rodun lonkkaterveyden edistämiseen.

Osa rodussa yleisesti (yli 5%:n frekvenssi) esiintyvistä sairauksista ja vioista saattaa heikentää koiran elämänlaatua. Sairauksien hoito, koiran kuntoutus ja tukitoimet terveyden ylläpitämiseksi saattavat aiheuttaa suuriakin taloudellisia kustannuksia. Näiden vikojen vähentämiseksi tarvitaan välineitä.